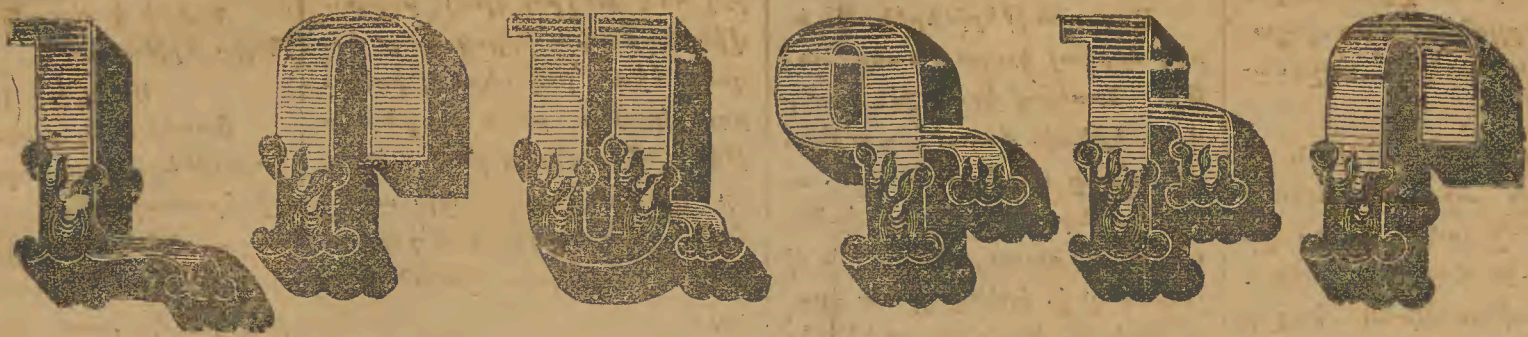

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏՆՈՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ

ԵՒ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻՒՆՊԵՆՏՆԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա Քերչմեք Բազար
Խրտի Խանի դէմը Սամուր փող
Գոյ Թիւ 12

ԹԵՐՐԸ 30 ՓԱՐԱՅ

Լեւոնայ Զեւորդ Բեւեռ Կերտի
Յի Խմբագրութեան, Կի Բեւեռ 60 ֆր.
Ռաշտրայ Գոյա Բեւեռ 30 ֆր.
Գոյա Բեւեռ 12

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՅԱՆԱՏԱՆԻ ԽՆԴՐԱՄԸ

Յանատանէն ալ այս ան-
գամ ծանրակշիւ լուրեր կ'հաս-
նին :

Անցեալները հիշենական կէս
պաշտօնական թերթի մը խումբ
բաղրական մէկ յօդուածը յա-
ռաւ ընդհանր, ցոյց տալու հա-
մար որ եթէ ներկայ պատե-
րազմի պահուն՝ Յանատանի
չհրապարակուող կըցեր է վատը-
կիլ Բ. Դուռը, այդ չհրապար-
կուող փոխարէն ինքն ալ ան-
պատճառ հաստատապահութեան
մը տուած ըլլալու էր Յա-
նատանի թէ, ի վախճան պա-
տերազմի Սլաւներն ինչ արտօ-
նութիւն որ ստանան Ռուսիոյ
պահանջմամբը, միևնոյն արտօ-
նութիւններն Բ. Դրան կողմանէ
Թուրքիական Յանայ ալ պի-
տի արուի :

Ասկէ ի վեր Յանատանի
մէջ կատարուած գէպերն տա-
րակցի չեն ձգեր թէ, ոչ Յա-
նատան չհրապարակուող տպա-
հովութիւն մը տուած է Բ. Դը-
րան և ոչ ալ Բ. Դուռը Թուր-
քիական յունաց ի վերջոյ
այդպիսի արտօնութիւններ շը-
նորհարար խոստում և ապահա-
վութիւն է տուած :

Ինչու որ վերջին օրերս Յա-
նատանէն հասած լուրերը կը
ծանուցանեն թէ մասնաւոր խումբ
բեր սկսեր են կազմուիլ Յա-
նատանի այլևայլ կողմերը, օս-
մանեան սահմաններն անցնելով
ու արշաւելով, Դրան և Յա-
նատանի յարաբերութիւններն
աւելնու և պատերազմը դըրդ-
ուելու համար :

Միւս կողմանէ Յանատա-
նի կառավարութիւնն ալ իր
պատերազմական պատրաստու-
թիւններն շարունակելով հան-
դերձ, երեսփ. Ժողովն արտա-
քոյ կարգի դաւարման հրաւի-
րեց, երկրին անմիջական հարկ
կողմ անօրէնութիւններն սր-
շելու համար :

Իսկ ներկայ կառոյն մէջ
Յանատանի կառավարութեան
ալ ինչ քաղաքականութիւն բռնե-
լիքը կրնայ իրար ի շատե եւ
քնդ ազատ նշմարուիլ Աթէնքի
Մեթէ տնուն կէս պաշտօնա-
կան թերթին վերջին խմբագ-
րական յօդուածոյն հետեւեալ
եզրակացութեանը մէջ :

«Երեսփ. յեղափոխութեան
ատենը՝ կրտս' Կորնաքօֆ իշ-
խանը նշանաւոր խօսք մ'ըրեր
թէ «այն քրիստոնեայ Ժողո-
ւոյն զոհերն, որք առանց օրի-
նաւորութեան շաւղէն դուրս
հանելու՝ իրենց վիճակին բար-
ւոյնը ձեռք ձգել կ'նային, «ապա-
տաւարտութեանը աւելի իրա-
ւունք ունին Դրան և մեծ ահ-
բարութեանը խնամքը վայելելու»
Ապառաժութիւնը չվարձաւորե-
լու այս սկզբանք հետեւութիւ-
նն էր որ երբ կրեսէի յոյներն
իրենց ազատութեանը համար
արեւն թափեցին, անդին Ռու-
սիոյ ազդեցութեանը «օսմ. կա-
ռավարութեան հաւատարմ և
հնազանդ կեցող» Պուլկարներն
ու Սերվիացիք շահեցան օգու-
տը, մէկը ազգային անկախ եւ
կեղեցի և ազգութիւն մը հիմ-
նելով, միւսն ալ Դրանէն ինչ ինչ
նորանոր արտօնութիւններ կար-
գելով :

Բայց անկէ ի վեր իրեն մե-
ծապէս վիտուեցան, և Կորնա-
քօֆ իշխանն նոյն իսկ 1867 ի
իւր բացորոշ յայտարարութեա-
նը հակառակ, այսօր 1877 ին
«այն Ժողովուրդներն միայն ի-
րաւունք ունին արտօնութիւն-

ներ ստանալու՝ կրտս' որոնք որ
իրենց վիճակին բարեօրոժմանը
համար ի զէն կ'գիմեն » :

Յոյներն Եւրոպայի խաղա-
ղասիրական ջանքերուն և յոր-
դորանոցը մինչև ցարդ անսա-
լով ետ կեցած էին իրենց յուզ-
մամբը Արեւելեան խնդիրն ա-
ւելի ևս խառնակելէ :

Հելլենք ետ կեցած էին
Ռուսիոյ կողմ դործիքն ըլլալէն,
և ասկէ բաժնուելովն՝ կ'հա-
տատեն թէ հելլենականութեան
խնդիրը Սլաւեան խնդիրէն զատ
և տարբեր կ'նկատեն :

Այս սկզբանք հետեւու-
թեամբն էր որ երբ Յանատա-
նի հրապար. և թերթութիւն-
ներ եղան Սլաւաց հետ միա-
տեղ ոտք ելնելու, Հելլենք բը-
նաւ ականջ չկախեցին ասոնց,
վատահանալով Անգղիոյ և Ա-
վետարիոյ դեպքանոց մտերմա-
բար տուած ապահովութեանը
թէ իրենք յունաց իրաւունք-
ները պիտի պաշտպանեն :

Իսկ յոյք այն ատեն իմա-
ցան իրենց յուսոյն մէջ խաբ-
ուած ըլլալնին, երբ Պօլսոյ Գոն-
ֆէրանսին մէջ յունական խն-
դիրը միակամ հաւանութեամբ,
ի բաց թողնելով նկատողու-
թեան շառնուեցաւ : Զմար-
տութիւնը խօսելու համար հարկ
է ըսել որ այս անգամ Բ. Դու-
ռը միայն եղաւ որ բողոքեց
այդ խտրութեանը դէմ, և
մերժմամբ պատասխանեց Գոն-
ֆէրանսի առաջարկութեանը :

Ինչպէս կ'տեսնուի ներկայ
տաղանային ծագմանէն ի վեր,
Եւրոպայի դիւանագիտութիւնը
Թուրքիոյ հպատակներն երկու-
մասի բաժնած էր, մին «քա-
րեալ» և միւսը «անարդեալ» :
Առաջիններն որ Սլաւներն էին,
բոլոր խնամոց առարկայ եղան,
իսկ միւսներն օսմ. կառավա-
րութեան բարեօրոժմանը
յանձնուեցան : Զամբյան 1867 ի

ատենին պէս, «ապառաժու-
թիւնը վարձատրելու», սպառ-
նալով Դրան որ եթէ մերժէ ա-
ռաջարկութիւննին՝ բոլոր Եւ-
րոպայ իրեն դէմ պիտի ելնէ :
Զուգեցին մտքներնին բերել 10
տարի առաջ Կորնաքօֆ իշխա-
նին դրած այն մեծ սկզբունքը,
թէ Սլաւութեան հաւատարմ
և հնազանդ Ժողովուրդեան իրա-
ւունքը ճանչելու է, այլ չապա-
տաւար Ժողովուրդաց խնդիրն ի
բաց նետեցին :

Ասկէ ալ աւելի խաբեցաց
քաղաքականութիւն՝ մարդու
մտքէ չկրնար անցնիլ : Արդարեւ
տեղութիւնը հարկ մը չունէին
Յանաց վիճակի բարեօրոժման
խնդրով ալ դրադելու, իսկ մի-
թէ իրենց բարձր գիւրքն ու ազ-
դեցութիւնը շարաշար գործա-
ծած չէին ըլլալ՝ երբ յոյներն
իրենց ազգութեանն ապետարե-
ր ու խորհական ապահովութեան
մը մէջ քնացնել կուզէին : Մէկ
կողմէն կ'յորդորէին ասոնք ըզ
Յոյներն որ չըլլայ թէ Սլաւաց
թերթութեանն ու հրապա-
րանաց անսալով, Դրան և Եւ-
րոպայի առաջը նոր կնճիռ
մ'ալ իրենք հանեն : Իսկ միւս
կողմէն անանկ կերտէր թէ՛
Յանաց իրենց այս յորդորանք-
ներն միակ ընելը՝ յանցանք մը
կ'համարէին :

Ռուսիական ետքը պէտք չէ
որ մեղադրեն զՅոյներն, եթէ
ասոնք զայլս պատճառ բռնեն
իրենց անգործութեանը : Ինչ-
պէս առաջ՝ նոյնպէս ալ և այ-
սօր յունաց շահերը Սլաւաց
հետ միևնոյնը չեն, ուստի և
յոյք չեն կրնար, առանց ի-
րենց և Եւրոպայի դէմ մեղան-
չելու : Պալքաններուն վրայէն
ձեռքներնին Ռուսաց երկնցնել :

Բայց յոյներն ալ այսօրուրեն
պատրաստ սխալ ըլլան եւրո-
պական յունագաւառներն ալ
իրենք մանելով զբաւելու, երբ

որ հաստատութիւնն և ստուգութիւնն տաճկներն անշուք և անկարող պիտի ըլլան զանոնք պաշտպանելու՝ ուստիական արշաւանացը դէմ։

Ասի շաղակերպութիւն մը չէ։ Յոյներն արդարեւ անանկ համարում մը չունին իրենց վերայ որ 20-30 հազար կանոնաւոր զօրքով ու 80-90 հազար անկանոն պատերազմականներով կարենան կանգնել ուստաց խաղձական բանակներն, այլ ասոնք միմիայն իրենց հելլենական իրաւունքները պիտի պաշտպանեն Տաճկաստանի այն մասին վրայ, որ տակաւին հելլենական ազգութեան ժառանգութիւնը եղած է։

Յոյներն այսքանը պիտի ընեն, մնացածն ալ Եւրոպայի կ'մնայ ընելու։

Միեւնոյն թերթին Ռարիզէն ուղղեալ թղթակցութիւն մ'ալ հետեւեալ կերպով կ'եզրակացնէ միեւնոյն կարծիքը։

«Նոր պատերազմը յառաջ քալէ և Տաճկներն յաղթունն, (որ անհաւանական բան չէ ինչպէս նաև յաղթող ելեկինին) այն ատեն պիտի ըլլայ և հարկ է որ ըլլայ՝ տաճկա-յաւնական դաւաճաց և կզգեսց յոյն բնակիչներուն յեղափոխութիւնը։ Այդ միջոցին — բայց ոչ անկէ առաջ — Յունաց քաղաքակաւնութիւնը պիտի ըլլայ յայտարարել բոլոր Եւրոպայի թէ ասով իրենց նպատակը ուսերուն օգնել և կամ նպաստել չէ, այլ միայն այն գաւառները դրաւել է, որոց վրայ դարաւոր ժառանգութեան իրաւունք ունի հելլենականութիւնը, և որոնք միշտ ետ մղուել են Հիւսիսայնայ (Սլավոն) արշաւանքներն Տաճկներն չկարենալով այլևս ոչ ձեռքներին ունենալ ու պաշտպանել այդ գաւառներն և ոչ ալ քաղաքակրթութեան ու բարոյքման մէջ զանոնք յառաջացնել ու զարգացնել, Հելլենաց կ'մնայ որեւէ իրենց ինկած գերը ձեռք առնուլ և վաճակ առկէ Սլավոններն, որք բնաւ իրաւունք չունին այդ տեղերուն վրայ։ Եւրոպայ պէտք է գիտնայ որ եթէ Հիւսիսային պատմութիւն մը բռնութեամբ այդ երկիրներուն վրայ տիրելու ըլլայ, միևնոյն ատեղութիւնըն ու արհամարհանքը պիտի ժողովանքէ, ինչ որ ցոյց կտան այսօր տեղացի ժողովուրդը Տաճկի կառավարութեան, և այն ատեն Արևելեան ինքիքը ոչ թէ լուծուած, այլ միայն տեղը փոխուած և տեղի ևս ծանրակշիւ կերպարանք մ'առած կըլլայ։

Ս. Չ. Գ. Ա. Յ. Ե.

Աղբային թերթերէն մին Երէկ ներկայ կացութեանը առթիւ խօսելով կրտէ թէ, մեր Աղբ. երեսի, ժողովայ գումարման ժամը փութացնելու է, անոր համար որ Հայք իրենց պաշտպան օտար տէրութիւն մը չունենալով, իրենք իրենց քաղաքականութիւն մը դժեւեւ և քսաւ այնմ շարժին։

Ասիկէ կուզէ հետեւցնել թէ մեր երեսի, ժողովը ազգային քաղաքականութիւն մը դժեւեւ պիտի կոչուի։

Խորհրդարանական ազգաց վիճակն ու ընթացքը ուշադիր աչքը զննողներուն յայտ է թէ՛ երկրի մը քաղաքականութիւնը նոյն երկրին կառավարութիւնը և վարչութիւնը կորոշէ ու կը հետեւի, իսկ Խորհրդարաններն զայդ հսկելու կամ արդիւնք վարձերէն զատ ուրիշ բան մ'ըրած չունին։ Մեր Խորհրդարանը մանաւանդ քաղաքակաւնութիւն չկրնար որոշել, այլ որոշած քաղաքականութիւնն ալ ճիշդ վերոյիշեալ թերթին «նուազա շողքորթութիւն» կոչածէն տարբեր բան մը չէ և չկրնար ըլլալ։

Յիշեալ թերթին երեսի, ժողովայ գումարման աճապարելը՝ կամ այն է թէ վարչութեան ընթացքը ատանկ փափուկ և տաքնապալից ժամանակի մը մէջ չփոխելու և խոնգարելու համար է, կամ այն է թէ այդ թերթին խմբագիր-երեսիպետը, ասկից համար առաջ ըրածին պէս, նորէն այս անգամ ալ ընդհ. ժողովին մէջ — «Մենք ալ մեր ազգին ցաւերը ուրեմն օտար տէրութեանց դեսպաններուն հազարդելով բողոքելու ենք» դռնու անմատ թիւնը կրկնելու գիտաւորութիւն ունի։ Ի՞նչքան զարմանալի է տեսնել քաղաքականութեան վրայ բնաւ սեւ գաղափար մ'ունենալէ զուրկ մէկու մը՝ ազգային քաղաքականութեան վրայ ճառելը։

Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ ազգ. կալուածոց շինութեան յանձնաժողովը քաղ. ժողովայ կողմանէ լուծուելով, յիշեալ կալուածոց մատակարարութեան պաշտօնը նոյն եկեղեցւոյ նորնտիր թաղ. Խորհրդոյ յանձնուելը հակասահմանադրական և խռովութիւն սերմանելու յատուկ որոշում մը կ'համարի Հայրենիք թերթը, յաւելլով միանգամայն թէ այս որոշման մասին վարչութեան և Ս. Պատրիարքին մէջ անհամաձայնութիւն մը ծագել է։

Ս. Պատրիարքը կրնայ ուրիշ ունէ խնդրոյ վրայ բոլորովին համամիտ չ'ըլլալ քաղ. ժողովոյ հետ, իսկ ներկայ խնդրոյն վրայօք բնաւ չկարծուիր թէ անհամաձայն լինի, ինչու որ Ս. Պատրիարքն այն ատեն հակասահմանադրական դործ և վարմունք մը պաշտպանած կ'ըլլայ։

Ի՞նչ աւելի սղարք քան զայս թէ, Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն կալուածոց մատակարարութիւնը վարչութիւնը յիշեալ եկեղեցւոյ թաղ. Խորհրդոյն յանձնուելու, «կալուածոց մատակարարութեան պաշտօնէն» անուամբ մարմնոյ մը սրբեօք, և Սահմանադրութեան ո՛ր յօդուածէն կ'առնէ կոր այդ մարմինը՝ այդպիսի անուն մը և պաշտօն մը, որ եկեղեցւոյ մը սեպհական կալուածներու մատակարարութեան իրաւունքը թաղ. Խորհրդոյ ձեռքէն առնելով իրեն վերապահել ուզէ։ Ասիկէ աւելի պարզ տրամադրութիւն մը չկայ Սահմանադրութեան մէջ, թէ սեպհ թաղի մը եկեղեցւոյ կալուածոց մատակարարութիւնը՝ նոյն եկեղեցւոյ թղի. Խորհրդոյ ձեռամբը կ'ըլլայ։

Իսկ այսպիսի որոշում մ'առիլով բռնելով, զայդ «խռովութիւն սերմանելու յատուկ տընօրէնութիւն» մը կոչելը՝ պարզապէս կ'ընդանակէ թէ այդ լուծեալ մարմինը ինքիմէ ընդ գիւմութիւն և խռովութիւն հաւնելու գիտում մ'ունենալով, դորա պատասխանատուութիւնը կերպով մ'իւր վրայէն վարչութեան վրայ նետել կ'փորձէ, (400) ոսկւոյ պարտոց սպառնալիք մ'ալ յառաջ բերելով, որպէս թէ այդ պարտոց գումարը՝ յիշեալ «մատակարար պաշտօնէն» թիւնը իր անձնական քրտէն հատուցանելու և վճարելու ապահովութիւն ու երաշխաւորութիւն մը տուած ըլլալը Զեմի որ ազգային կալուածոց մատակարարութեան գոյացեալ ազգային պարտք մ'է սա, հարկաւ պիտի վճարուի, որո՛ւ ձեռօքը կուզէ ըլլայ, միայն պէտք է գիտնել թէ այս տեսակ խնդիրներու առթիւ Սահմանադրութեան որոշած պաշտօնական մարմիններէն զատ ուրիշ այլևս այլ ինքնակոչ մարմիններ գոյութիւն չառնուն, որոյ ծայրը անիշխանութեան կը տանի։

ՀԵՌԱԳՐԱՆՈՒՐԻ

Բարիկ 12 մայիս
Պ. Էրէնթըմ Ռիքսա վախճանեցաւ։

Հոգի մ'12 մայիս
Քօրթի կոմսը մեկնեցաւ Կ. Պօլիս երթալու։

Մատրիտ 12 մայիս
Սպանիա ալ բացարձակ չէ. զսքութեան յայտարարութիւն մը հրատարակեց։

Նիւ Եօրք 12 մայիս
Բերայի մէջ ստատիկ երկրաշարժ մը պատահելով, իքուսքուէ քաղաքը դրկեց ընդհանրական կործանեցաւ։

Աղեկանդրիտ 13 մայիս
Անգղիական նաւատորմին՝ ամուսյոյ Ալին Բօնթ-Սաիտ հառնիլը կ'սպասուի։

Լոնտոն 12 մայիս
Կ'հաւատան թէ եգիպտոս պիտի գոյէ Սիւվելի ջրանցքը ուստական նաւերուն դէմ։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Օսմ. երեսիպետներն սկըսան պատերազմական խնդիրներով ալ զբաղիլ։

Երէկուան թերթով ըսինք թէ, Խորհրդ տրամը չր. որ չէ նորհակալութեան Սկրք մը քուտարկել էր Լորտ Տէրալիլ զբիլու համար, իսկ այդ քուտարկութեան առաջ կարեւոր վիճարանութիւն մ'անցած էր։ Նոյն աւուր նիստին երբ տպագր. օրինաց ծրագիրը կը ներկայացուէր փճաբանութեան շարունակութիւնն ըլլալու, Իզմիրի երեսիպետան Երէկէ Տիրիլի զատ Սհմէտ Էֆէնի խօսք առնելով բնիւ ելաւ և գրաւոր երկար տտեհարանութիւն մը կարդաց։

Սհմէտ Էֆ. սոյն ատենախօսութեամբ իրաց ներկայ կուցյութեան և դանուած վիճակնաւ վրայօք բացատրութիւն ներկայցրէր կառավարութեանէն։

Թիշասլին մեր դուռն հասած է, բնաւ, և դեռ մենք երկրորդական խնդիրներով կ'զբաղինք, մինչդեռ մեր բոլոր ուշադրութիւնն ու հոգը պատերազմին վրայ պէտք է լինք դարձնել։

Ինչ եղան, ո՛ր և ինչ վիճակի մէջ են մեր բանակներն, ինչ եղած է Ահմէտ Մուխթար բաշա, որոյ նկատմամբ հասարակաց կարծիքը խիստ անհանդիստ և մտատանջութեան մէջ է, ինչու կառավարութիւնը լուծութիւն կ'պահէ բոլոր այս բաներուն վրայ, և ինչու Սպարապետութիւնը մէկը օգնական չլրկելը գնաւ, և կամ ինչու համար պատերազմի պաշտօնեայ Բէտիֆ բաշա ինքն անձամբ պատերազմի գաշաք չերթալ թշնամոյն դէմ կեցող բանակներն աչքէ անցնելու։

Սհմէտ Էֆ. լեզուով գաւառ

Հայրենի առ դրամական վիճակին վրայ բերելով խօսքը, ինչ ինչ միջոցներու բնութանովն առաջարկեց, ներկայ դժուարութեանց մասամբ խիբ առաջըն առնելու և թոյլ տալու համար կառավարութեան որ շարունակէ անիրաւարար յարձակում կրող երկրին պաշտպանութեան դործը:

Յետոյ ուրիշ դաւառական երեսփոխան մ'ալ ելնելով պատերազմական նպատակ վրայ տանադրանութիւն մը կարգաց, կերպիւ մը մեղադրելով Պոլսոյ մեծատուններն որ չեն փութար ազգային այս դործոյն աջակցելու:

Իսկ Հայէպի երեսփոխանը ըսաւ թէ կընդունի Ահմէտ էֆի հարձիրք իրաց ներկայ վիճակին վրայ կառավարութեան բացատրութիւններ պահանջելու մասին, իսկ Բէրիֆ բաշայի պատերազմի գաշաը երթալու կետը չընդունիր, պատերազմական պաշտօնէին հոս կենալը պատերազմի գաշաը ներկայ գտնուելէն աւելի հարկ և կարեւոր գտնուելով:

Ուրիշ խել մը Երեսփոխաններ ալ խօսք ուղեցին այս մասին խօսելու, իսկ նախագահն ըսաւ թէ՝ աւելի աղէկ էր այս երկու խնդիրներն մասնաւոր դիւանաց քննութեանը յանձնել, դիւանալու համար թէ պէտք է անմիջապէս թագրելը մը յիշել Բ. Դուռը:

Սոյն միջադէպը գոցուելէն վերջը Ուրիշի խնդիրը վիճադատութեան առնուեցաւ ու քննարկուեցաւ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայաթի բաշայ Բէթիմօ չոգենաւով երէկ նորէն Սե ծով մեկնեցաւ:

Երէկուան թերթով ծանուցինք Մալինի առաջը կեցող Լաթիֆ Զէյիլ անուն զրահաւորին օգը նետուած ըլլալը:

Յիշեալ Մօնիթօրը, երկու շրջան մարտկոց ունեցող զրահաւոր մ'էր, որն որ Հըֆը Էլ բահմանին հետ զոյգ մն էին:

Ասոք կրեալէի ապստամբութեան միջոցին 1868ին, երբ Յունաստան իրեն համար շինել տուած էր, Բ. Դուռը աճապարեց զանոնք ինք ծախու առնուլ Թուրքի գաղղիական նաւաշինութեան գործարանէն խրաքանչիւրը 2 միլիոն ֆրանքի կամ 80.000 անգղ. սիկէլ, Լութիֆ Զէյիլ 112 հոգիէ բաղկացեալ նաւաղներ ունէր, որոց 15ն զոտ կերելի թէ ամենքն ալ կորսուած են նաւուն հրամանատարն ալ միաեղ, կործին կրնն թէ մի գուցէ ուս-

տաց կողմէն դրուած ծովաւորի մը հանդիպած ըլլայ, փոխանակ վաւօգին շտեմարանը պայթելու, այս կարծիքն անտեղի է, որովհետեւ նաւը Մալինի օսմ: եզերաց առաջը այդ վտանգին հանդիպել է, և ուսք օսմ: դետեղերաց առաջը չէին կրնար ծովաւոր մը զետեղել: Իսկ առաւական բանալին մարտկոցներէն արձակուած ուսմներուն մէկէն այդ պայթումն պատճառած ըլլալը հաւանականութենէ դուրս է:

Կ'հաւատեն թէ Ռուսք մերժել են ճանչել կարմիր-խաչի տեղ գործածուած կարմիր-Մահիլը, ուստի կարմիր-Մահիլ կրող օսմ: հիւանդանոց և հիւանդապահներ կամ խնամաւոր տեսներուն պէս՝ հրացանի պիտի բռնեն եղբի իրիւստի օսմանցի ղինուր:

Կիշին անշուշտ ընթերցողք թէ Սերմիայ պատերազմին առնեն էր որ Բ. Դուռը դիտողութիւն ընելով Զախիդիայի համալգային կարմիր-խաչի յանձնաժողովին, այս նշանը իսկապէս չ'յարմարելով, տնոր տեղ իրեն համար կարմիր-Մահիլ գործածուելը սրահանջած ու գործադրել սկսած էր Այթմ խաչին տեղ գործածուած այդ Մահիլն է զոր Հուզեր ճանչել Ռուսիա, այս նշանը համալգային որոշմամբ չը ճանչցուած նկատելով:

Մասնաւոր հետաւոր մը կ'ծանուցանէ թէ Միտհաթ բաշա Մատրիտէն ելնելով Բարիդ հասեր է:

Եգիպտոսի իշխանութիւնը Սիւլէյմի ջրանցքին մէջ ծովաւորներ զետեղած ըլլալով, անցնելիք նաւերն սկսել են հետեւին մէկ մէկ ուղեցոյց առնել:

Սուլթան Մուրատ փախցնելու ամբաստանութեամբ դատի ենթարկեալ անձինքը գաղտնիքով ընդունելով տարադրութեան դատաւարութուել էին: Այս անգամ վեհ. Սուլթանը ներողութիւն չնորհել է, որմէ կ'հասկցուի թէ այնքան կարեւորութիւն առնող գէպը մը չէ եղեր դաւաճանութեան փորձերին: Միտհաթ բաշայի ալ տարադրութիւնը միւսոյն ատենը պատահած ըլլալով, շատեր կ'կարծեն թէ, Միտհաթ բաշայի ամբաստանութիւնն ալ այս էր, և թէ ինքն ալ այս առթիւ միւսներուն հետ միատեղ չնորհաց արժանապաւնորէն մայրաքաղաքը գաւառաւոր թոյլտուութիւն ընդունել է:

Այսպիսի որոշում մը դեռ չկենալով, շատ կանխահաս կը համարուի այդ կարծիքը:

Ամերիկայէն բերուած Մարթին Հէնրի հրացաններուն փամփուշտներն մինչև յարդ Ամերիկայէն կ'բերուէին, իսկ Բ. Դուռն այս բանին անողորմ հուլիւնը նկատելով, յատուկ մեքենայներ հաստատեց այս անգամ թօքհանէի դործարանը, յիշեալ հրացանաց փամփուշտներն հոս շինել տալու համար, որոցմէ օրը մինչև 10000ի չափ կ'հասցնեն եղեր:

Աւստրիոյ թղթատարական տնօրէնութիւնը չա. օր ծանուցած էր թէ, Պէլկրաւի ճանրով Եւրոպայի համար նամակ պիտի ընդունի այսօրուքն ըսկըսեալ, իսկ վերջէն իւր այդ ծանուցումը ետ առեր է:

Աւստրիական հիւպատոսարանի գանձապահը չա. օր տարճանակը բերնին մէջ պարպելով ինքզինքն սպաննեց:

Հասուն գերագայծաւը կիր. օր Սալֆէթ բաշային այցելութեան գնաց:

Ուրբաթ օր Բուսէլի երկաթուղիով 35 հատ չարագործ բերուեցաւ մայրաքաղաք, ձեռքերնին կապանքի (քէլէպօն) դարձուած, որոնք ստիկանութեան դուռը տարուելով բանտարկուեցան: Ասոնց ամենքն ալ անցեալին արատաւոր և դատապարտութիւն կրող անձանցմէ էին:

Բ. Դուռը ծանոց մեծ տէրութեանց թէ քանի մ'օրէն Սե ծովը առաւական քաղաքներն առհասարակ ումակոծելու պիտի սկսի:

Վաղթ կըսէ թէ սահմանադրութեան 17րդ. յօդուածին համեմատ, որն որ խլամ և ոչ-խլամ ժողովրդաց մէջի խտրութիւնը կ'վերցնէ քաղաքային պարտուց և իրաւանց մասին, կառավարութիւնը սրուշեր է ոչ-մահմետական ժողովուրդներէ ալ այս անգամ զօրք առնել, և հրաման բերել է հարկ եղած միջոցներն ձեռք առնելու: Ասոնցմէ առնուելիք զօրաց թիւն ալ առ այժմ 200000ի պիտի հասնի եղեր:

Բուսանիոյ դործակատարը չա. օր Թրիէսթի չոգենաւով մեկնեցաւ:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջին թղթատարով հասած տեղեկութիւնք կ'ծանուցանեն թէ Ռուսերն Բուլթ գետէն երկաթուղիով և հատ թընդանօթակիր մակոյկ բերեր են Դանուբ, որոցմէ երկուքն արդէն Լուրն իջեցնելով, կալացի առջիւ կ'կենան եղեր:

Ռուսաց այս թնդանօթակիր մակոյկներն եղած ըլլալու են օսմ: նաւատորմը ումակոծողներն, որոց համար մեր պաշ-

տօնական հեռագիրներէն մին կըսէր թէ, մէկ երկու նաւերէն ուսմ արձակուել է մեր զրահաւորաց շրայ: իսկ ատենց ինչ տեսակ և որոնք նաւերն ըլլալը չէ կրցեր իմացուիլ:

Ահա հիմայ կ'իմացուի թէ առաւական թնդանօթակիր մակոյկներ են եղեր ատենք: իսկ Դանուբի օսմ: նաւատորմին ունեցած զօրութիւնը նկատելով չկարծուիր որ միւսներն այնքան մեծ դործ մը կարենան տեսնել:

Դանուբի օսմ: բանակին շատ մը ծովաւորներ ղրկուել են, որպէս զի թնդանօթակիր անցնելու համար կամուրջ չինել եթէ փորձէ, լատանաւերուն (տուպոն) տակը ծովաւորներ ղնելով պայթեցնեն:

Ծովաւոր միւսը բրուսօ-գաղղիական վերջին պատերազմին տեսնել եղաւ, իսկ սորա գործնական ծառայութիւնը ներկայ տաճկա-ուսական պատերազմին մէջ տեսնուիլ կ'սկսուի:

Շէհբէր արքանի չոգենաւուն հրամանատարը կ'հետադրէ թէ կիրակի օր Պաթու-մի առաջը կեցած միջոցին, յանկարծ առաւական չոգենաւ մը կ'տեսնէ որ իր վրայ գալով, ծովաւոր մը զետեղել կ'նայէր: Շէհբէր վրան կերթայ զարնելով զայն ընկղմելու, իսկ թընդանօթակիր խուսափելով ընդհարումէն, ինքը յարձակիլ կ'սկսի օսմ: նաւուն վրայ, որն որ հրացանի կրակէ թնդանօթակիր և թնդանօթակիր նշան կուծայ Մուխալլը-Մուրուրի որ օգնութեան հասնի իրեն, երբ թընդանօթակիր ամենայն արագութեամբ Պաթու-մի նաւահանգիստը մտնել կ'նայէր: իսկոյն նաւերն ու թնդանօթակիր մակոյկներն ուսմի բռնելով այդ մէկ չոգենաւը կ'յաջողին փախցրնել: Բայց չեմք գիտեր թէ ինչո՞ւ չեն ուզեր հալածելով բռնել կամ ընկղմել զայն:

Երեսփոխանի ժողովէն Ահմէտ բաշա՝ Բուսանիոյ կուսակալ, և Իպրահիմ բաշա՝ Տրապիզոնի կուսակալ անուանեցան:

Տպագր. տեսչութիւնը յաւելուածներ հրատարակելն արգելեց:

Վիտինէն կ'հեռագրեն թէ օսմանցոյ վրայ կրակ ընող անձանթ նաւերէն մին Վիտինի բացը խրելով մեր ձեռքը գերի ինկեր է:

Վեհ. Սուլթանն կաշի տիտղոսն առնելու համար իրեն եղած թախանձանացը վրայ, բերել է թէ այս տիտղոսը այն ատեն կ'առնու, երբ կ'յաջողի թնդանօթակիր վանել երկրէն դուրս:

Լութիֆ Զէյիլի պայթումը տեսնող Զէրքէներն թէպէտ օգնութեան հասնիլ աճապարել են, բայց միւսակ նաւուն հրամանատարն Նէճիպ պէ, և Տնաւալ կրցեր են ազատել:

ԱԶԳ

ՅՈՒՐԻՆԵԱՆ ԵՐԿՍԵՐ

ՎԱՐՃԱՐԱՆ

ՅԵՐԱՅԱՑ ԵՒ ԳԻՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆԻ ԽՈՍԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՐՏԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՐՃԱՐԱՆ ԽՈՒՄԿՐԹԱԿԱՆ

ՈՒ ԵՐԿՐՐԵՐԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՆԵՐ

Կէտիկ փաշայի մէծ փողոցին փարի ծայրը, դեղագործի խանութին վրայ թիւ 115 ընդարձակ և օդաւէտ տունը 6 ամսէ ի վեր վարժարանի վերածուած է մեր տնօրէնութեան ձեռքը: Երանայու մանկընտանիք թիւն է իրր յիսուն. 11 պաշտօնէնց կան վարժարանի մէջ, որը ամենայն ճշգրտութեամբ և արդիւնատու կերպով կ'աշակերտուին աշակերտներն ու աշակերտուհիները:

Ուրիշ հայ վարժարանաց մէջ ընդհանրապէս դասուած ուսումըներէն դատ, որոց աւանդելու մէջտեղը Սուլթանի վարժարանին մէջտեղին նման է, կուսուցուին նաև բնագիտութիւն, տնտեսականութիւն, արամ, եւրոպական (հայնական երաժշտ.) և անգլիական համար ձև ու կար ուսուցանելու մեծ ջանք կը լինի: Գաղղիերէնի, թաղիտութեան և երկրաչափութեան բարձրագոյն դասերը գրեթէ բոլորովին գաղղիերէնով կ'աւանդուին, իսկ միւս դասերն հայերէն. թէ՛ աշակերտք և թէ՛ աշակերտուհիք. ճաշի, դրօշմանց և հանգստեան ատենները գաղղիերէն խօսելու պարտաւորեալ են. այս բանիս զիրենք վարժանելու համար վարժարանս մնայուն պաշտօնէնց մ'ունի, ամեն օր ալ խօսակցելու վարժութեան դաս կ'աւանդուի:

Վարժարանս կընդունուին նաև երեք ու կէս տարեկան մանչ և աղջիկ մանուկներ, որոց դաստիարակութիւնը գորովաւորաւ վարժութեան մը յանձնուած է, և որոց համար Գերմանիոյ մէջ գործածուած դրօշման և օգտակար խաղալիքներ կան վարժարանի մէջ: Պատիկ մանկանց ամսական թոշակն է 1 արծ մետ, եւամսեայն կանխիկ ընդունուող ուսումը դաց ամսաթիւակն է 2 արծ, մետ. եւամսեայն կանխիկ. անոնք որ ցերեկեայ ճաշը վարժարանէն ընել կուզեն, ամսական 5 արծ. մէծիտ աւելի վըճարելու են:

Գիշերօթիկ աշակերտներն ամեն խնամք ու հանգստութիւն կ'ապրեն մեր ընտանեաց մէջ, իբրև թէ իրենց տունն ըլլային. այսպիսեաց եւամսընայ թոշակն է 8 օսմ. ոսկի կանխիկ. գաւառներէն զրկուելիք տղայք պէտք է որ մայրաքաղաքիս մէջ իրենց ծնողաց կամ պաշտպանաց ներկայացուցիչն ունենան:

Ծաղիկ չինել սովոր ուղղող տիկնայք և աղջկանք ալ կընդունուին վարժարանիս մէջ յատուկ սակարկութեամբ: Բիւնայի ուսման յատուկ ջանք կը լինի, դասատուն է բնիկ գաղղի Օրիորդ Տալիէ, վկայեալ Բարիգու Երաժշտական վարժարանէն (բոնաբրաթուա), բիւնայի դաս տալու ուղղութիւնը և թէ վարժարանիս աշակերտներէն են, պիտի վճարեն ամսական 2 1/2 արծ, մետ. իսկ իթի

դրէն միայն բիւնայի դաս տալու տիկնայք կամ օրիորդք դասն 8 արծ. մետ. եւամսեայն կանխիկ:

Ուղղող կրնայ այցելել վարժարանիս. ընդարձակ տեղեկութեանց համար ևս պէտք է վարժարան գալով տնօրէնութեան հետ տեսակցել:

Տէր և Տնօրէն

77 մարտ Ա. Ա. Սարգսեան

Խաւքէօյան Բրօթէրներն իր յիսուական վարժարանին իր խաւքէօյան պուրակէն վարժարան տարաւ սաթիւք օլուպ, վէ իր թէյէնէ իր թէյէնէ մեղաւորը վէրիլէ պիլէճէյիտէն, զիտաէ մալիւմալ ալմադ իր թէյէնէյէր Գալաթա տա Սինասեան Ամէրիգան մաղաղասքնա Սինասեան Պետրոս աղայա միւրաճաթ իլլէմէյէր իրան օլունուր:

Գալաթիա ԲՇ. 2 Մայիս ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	09 07
Գաց	09 08
Բարձր դիւ	09 08
Յած գիւն	09 08
Փոխ. 63ի	Քր. 46
» 63ի	» 17
» 69ի	» 43
» 73ի	» 42
Գանձատու	14
Սօսիթէ Ժէնէրալ	2.24
Սօսիթէ Օթօման	1.20
Պանք սը Բօնաթ.	2.18
Գրէտի Ժէնէրալ	1.50
Թրամպէյ	1.50
Բուս. Երկաթուղի	25 73
Բուս. Կորօն	
Բանո.	
Տօկոս	0/0
Բըբօր	
Հէվալէսիզ	

ԸՆԹԱՅՐ ԴՐԱՄՈՑ

(Օսմ. Կիւ 100 ուն է հաշու)

Անգղ. ոսկի	103.25
Գաղղ. »	87.28
Բօլ	89.10
Գարգիւն արծաթ	16.—
» թղթադրամ	14.—
Գլըմից	51.03
Հինգից	17.—
մէթալիք	17 20
Ճերմակ մէծիտ	6 03
Պիլինձ	178.—
Թղթադրամ	176.26

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՍ ԵԱՆ

ԲԱՆԱԼԻ

ԱՆԴՂԵՐԷՆ ԼԵՁՈՒԻ

ՎԱՍՏ ԶՍՑ ՈՒՍՈՒՆՈՂԱՅ

ՍՆԱՄԱՐԿԵԱՅ

Գ. Պաշտպանութեան

Անգղիերէն լեզուն դիւրաւ ուսուցանելու ընթացքով յօրինուած սոյն Գերազանդութիւնը, որուն իւրաքանչիւր կանոնաց վրայ աւանդին աւանդին հրահանգները դրուած են խիստ դիւրեւան օճով, կը ծախուի Զաքարիա Տաղիգիան խան Թիւ

12 Սրամեան տպարանը և Մէրճան գրաւանաւ Սրապեան Պաշտպան արդար խանութը Գիւն 2 ու կէս ֆր.

ԾՈՒԼԵՆ ԶՐ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԴԵՂ

Բաղադրութեամբ

Լ. ՏԵՐԵՆԱ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ

Ծաղային ճանբորդաց համար անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը որ ամեն անգամ ծաղի բուսելուն մէկ խաւքէօյի դըղալ մը սոյն դեղէն աւանդով, կրկին չափովը պարզ ջրի մէջ խաւքելով խմած ատենը մարդ վերատին իւր հանգստութեամբ ու առողջ վիճակը կ'ապրանայ, կը դառնուի Լ. Տերենայի դեղարանը, Գալաթիա Մեծ փողոց, թիւ 108 մէկ յիւլ 2 ու կէս ֆր. գինով:

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱՋԱՆ

ԴՏԵՈՒՄԻ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կուսած ցաւի դեղը բարձրագոյն խաւքէօյներէ բաղադրուած լլուրով թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կ'ործածուի ու բաղմամբիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ չլստով կը բժշկէ, ինչպէս որ վարը յ'ընտա Ե:

Ամեն տեսակ Բոլի, Ստամբուլ, մէջքի կամ Աղիքներու ցաւեր. ու նաև թանջը, Բօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւններ ունեցողները սոյն դեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով կէս գաւաթ ջրի մէջ: Գիր ապուրի դրգալէն աւելի չափար, վրան լեցուր անուշի դրգալ մը փառասէ, աղէկ մը խաւքէ ու խմ: Կիրորի հիւանդութիւնաց և Ռուսիքի համար դեղը վերայիւնալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ երկու ժամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի դրգալ սոյն բաղադրութիւնէն խմէ: Յօդադրուի բիւնայի թղթ, Բոլի ցաւի, Ստամբուլի ու տեսակ տեսակ կանակի ցաւերու համար դուրսէն փառասէ քսելով աղէկ մը չիւնուէ: Այլաւ յի ցաւի համար քիչ մը բամբակ փառասէի մէջ թափելով ցաւած սկուային վրայ դնելու է:

Ամեն ատեն երբոր ցաւի մը համար դուրսէն փառասէ քսել հարկ ըլլայ, և թէ քիչ մ'ալ խմուի աւելի չլստ բժշկութիւն կը լլայ:

Մարմնաց սպրտած կամ ճըմ լուած տեղերը ժշկելու համար վըտանդը պատահածին պէս փառասէէն ան աղէկ մը լեղանելու է: Գանակով եւս կարուած վէրքերը բըժըշկելու համար արիւնը չի սրբած չլստով մը վէրքը կ'ապրու և կ'ապրի վրայէն փառասէ լեղանելու է մինչև որ լաւ մը թղթի փառասէն նաև արեւան շրմանը կարողացնէ ու բոլոր բնութիւնը կը դարձնէ:

Այս դեղին օգտակարութեամբ վրայ կ'ապրուին գրեթէ անուշիկ

համարներ. գործածողները զայն միշտ կը գովեն, ուղղող կրնայ անձամբ փորձել. զինն ածան է: Կ'ծախուի Սինասեան և Բնիկրոց Ամիրի կեան վաճառատունը որ ի Գալաթիա կ'Օլ Ե:

ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱՐԵՆԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՊԱՏԵՐԱԶԱՐԻ

1876

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՍԵԱՆ

Այս ընտիր դորձը որոյ օգտակարութիւնն ու կարեւորութիւնը ամեն ընթերցատէր նա մանաւանդ տղայոց դաստիարակութիւն փափաքող աղագոյնոց յայտնի է, 1876 տարւոյ Յունիսի 1 էն սկսեալ 15 օրն անգամ մը իրր հանգէս հրատարակուած է մինչև 1876 Գեկու. վերջ, մաքուր թղթով և աղէկ տալ գրութեամբ:

Այսմ գործին ամբողջ տարեկանը (24 թիւ, քառասուն մեծագիր) 105 պատկերներով մասնաւոր խնամք և վայելիչ կերպիւ քառթով կազմուած կը գտնուի միայն Փարիզու և Մէրճան չորքը Պաշտպան Աղայի գրատունները ի զին մէկուկէս մէծիտից:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՅԱՑ

ԳԵՐՈՍՈՒՆԵԱՆ ԸՆԾԱՆԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Մէլան Եւրոպի Նշանուոր սոյն գործն, որ զիստուր երեք էական հանգամանքներու, ամառութեան, որդւոց և ընտանեաց վրայ հիմնելէ հեղինակը, այսպիսի խրատական հեղինակութիւն մը խիստ արժան գտաւ է մեր ազգայնոց ալ օգտուար ընելու. և ատուութեամբ քառմանութեամբ ի լոյս բնծայել Սրմառու Ս. Գեանգեանց գիշերթեւոյ վարժարանի աշակերտներէն արգայ Յակոբոս կ'Արապեան, և Վանաձոր հրամանաւ անդ տպագրեալ, վաճառի ի Պոլիս Յ. Գալաթեան գրատունը:

Գին 1 ֆր. կամ 9 դր:

Փողոց Զաքարիա Տաղիգիան թիւ 20

ՄԷԼԱՆՕԺԷՆ

ԴԵՂԱՋՈՒՐ

ՃԵՐՄԱԿ ՄԱՋԵՐ ՆԵՐԿԵՆՈՒ

Այս դեղը, որ մէկ վայրկեան մէջ և ամեն գոյնով կը ներկէ ճերմա մազերն ու մօրութիւնը, աւանդ փնտաւորուողներն և աւանդ անախորժ ունէ հոտ մ'ունենալու փորձը ուսած յատկութիւն մ'ունենալով կը գտնուի Տէլլա Սուտայի Զօպանեան և Քիւլիքեան դեղարանները: